

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

DE
PRINS VAN ORANJE.

DE
PRINS VAN ORANJE,
NEDDER
VAN HET
NEDERLANDSCHE VOLK.

DOOR
P. J. HALLO.

T. AMSTERDAM, bij
H. MOOLENIJZER,
op het Rokin, N°. 135.

Voor rekening van den Auteur.

DE

PRINS VAN ORANJE.

121 M22

DE
PRINS VAN ORANJE,

NEDER

VAN HET

NEDERLANDSCHE VOLK.

DOOR

P. J. HALLO.

T. AMSTERDAM, b/
H. MOOLENIJZER,
op het Rokin, N°. 135.

Voor rekening van den Autheur.

*Geene Exemplaren worden voor echt erkend,
dan die dus geteekend zijn:*

~~— 100 —~~

Het is mijn voornemen niet lang, of breedvoerig te spreken over de oorzaak van den heilloozen opstand, om tot het doel te geraken, waarom ik schreef.

Men behoeft het der vergetelheid ontrukte niet te ontrollen, om van de onpartijdige leermeesteres te vernemen, dat in het onder CODEFRIDUS, in 1106, voor het eerst als eene afzonderlijke staat beschouwde *België*, eertijds *Gallië*, gedurende, schrikkelijke volksopstanden en oproeren vreesselijk woedden, zoodat de Fransche koningen met geweld tusschen beide moesten komen; men behoeft niet, om niet alles op te noemen kennis te dragen, dat op de Vlamingers of Brabanders in 1304 de veldslag van *Mons, in-Puel-le*, door *FILIPS de schoone*, gewonnen werd. In

1328, dien van *Cassel*, door FILIPS van *Valois*, en om dezelfde rede in 1382, dien van *Rosenbeek*, door KAREL IX. Ook niet, dat het tegen de zoon van MARIA THERESIA, JOZEF II, in 1789 opstond, waarna het deszelfs broeder LEOPOLD II, door *inwilligingen gelukte zijn gezag weder te herstellen*. Ook niet, dat het zich onder de dwingeland van *Europa* vergenoegde, om, met regt te kunnen oordeelen, *wie en wat* Belgen zijn.

Men leze slechts het rapport van de Commissie belast met de herziening van de grondwet op het in Junij 1814 te *Londen* geslotene traktaat. In het welingerigt zamenstel van wetten erkenden zij (Belgen) *de gronden hunner aloude gesteldheid, de beginselen hunner aloude vrijheid en onafhankelijkheid*. Men vergelyke. Reeds in October 1814 waren het de Vicarissen van het bisdom *Gent*, die het *Weener* Congres durfden voorhouden, dat de Jezuiten behoorden hersteld te worden voor de opvoeding der jeugd (NB.); dat de tienden weder aan de geestelijkheid moest worden opgebracht, en geen Protestantsch Vorst zijne godsdienst buiten den omtrek van zijn paleis mogt uitoefenen. Men herinneren zich slechts, dat in 1815 het vroegeren bepaalde artikel, dat de Souvereine Vorst de Hervormde godsdienst moest belijden, weggelaten werd. Men zie slechts op de toegenomene welvaart van het land, waarop eertijds overwinningen behaald werden, maar nu uit de rampstaat klom tot eene hoogte, waarop

het nimmer was, van een land, dat een *Pandora's* geschenk voor het oude *Holland* was, dat waarlijk door het belastingstelsel reeds in 1816 als nadeelig werd bewezen.

Dit is waarachtig, *België* rees uit het stof, het oude *Holland* kromde de rug. Belgen vooral, gedurende de twee laatste jaren door Ultramontanisme en Jacobinisme gezweept, stootten Hollanders van zich af. Hollanders waren geduldig; *België* stond tegen haren weldoener, koning WILLEM, op; *België* voedde muiters, schreeuwers, oproerlingen, DE POTTERS, STASSARTS, DE CELLESEN. *Holland* beminde de regtschapene Vorst, kweekte verdraagzame, edelmoedige, bedaarde, denkers. Niettegenstaande de erkende roem en goede zeden van *Holland*, werd het door *België* veracht.

Het is niet alleen het nationaal eergevoel, Hollanders! aan wien dit is gericht; maar het is waarheid: het onverbasterd bloed der eigene voorvaderen, dat kalm door de aderen kan vloeien; maar bij hoon en smaad bruischend den roem onbevlekt kan bewaren, heeft gevloed en vloed nog. Waarom zijn wij verachtelijk? Wij kunnen er op roemen, wij kunnen edele helden den onverlaat voor het onbeschaamde aangezicht houden, die hem als een bliksemschicht zoude kunnen verblinden! Doch het is niet noodig DE RUITER te noemen, zoo edeldenkend als manhaftig, zoo vredelievend als dapper. Het gedrag van *Holland*, tijdens de volstreckte innige vereeniging met *Bel-*

gic, mag ten eeuwigen dage voor den onpartijdigen Regter verschijnen !

Ik zal u niet vergeefs pogen, met de ware kleuren, al het verachtelijke en doemwaardige van den opstand, die de Belgen zich hebben vermeten te schetsen, een Hollandsch hart kan alléén dit gevoelen, want hierbij klimt de verontwaardiging te hoog; U niet leiden bij de tooneelen van verwoesting, moord en verraad, waar ramp rondom de ellendige schrikkelijk waarde, en waar de, uit het standpunt van regt en rede verwrikte rad-draaijers en volksmenners heerschappij voerde, waarvan de zetel door misdaad waggeld, en die niet beklommen kon worden, zonder gevoelloos-making of toeschroeijing van het geweten, waardoor zelf de rampzalige zal worden geoordeeld. Slaan wij echter een vlugtige blik op het gebeurde, sedert den 25sten Augustus laatstleden.

Eensklaps barst den opstand los, woeste kreten, moord en brand was het begin, dadelijk besluit de Prins van *Oranje*, onder hooge goedkeuring of last, om de verwoesting te stuiten en als een Hollander, zich met een Hollandsch hart op goede trouw verlatende, gaat hij, de Held van *Waterloo*, die zijn leven veil had voor vrijheid en regt, de stad der schande en des gevaars binnen. De grieven, die vijftien jaren voor grieven waren aangemerkt, werden gehoord; na de vertrouwelijke proclamatie; men eischt scheiding; de Prins vertrekt. Reeds den 29sten waren door den Koning de Staten bijeen geroepen. Konde de Prins wel anders, dan zoo-

danige proclamatie geven? Baat het veel, de tijger te slaan, opdat hij zachtvaardiger worde?

De oorzaak, dat ik deze aanmerking maak, is, dat ik aan het doel van mijn werk ben gekomen. Lang genoeg werd reeds, óók in *Holland* ten onregte gehoond en gescholden; hetzij dan door kwaadwillige volksverders aangespoord en verleid, of door min doorzigtigen, op eenige losse gezegden en onbevoegde beoordeelingen vertrouwende, de kreet aangeheven; ik zelve hoorde (doch niet in het openbaar) de Prins van *Oranje*, die *Holland*, om deszelfs heldhaftigheid, in den strijd tegen den overheerschenden dwingeland, altijd dierbaar moet blijven, voor schelm verklaren, van een, die, zoo het bleek, het aan de noodige zelfkennis ontbrak, veel minder staatkundig iets beoordeelen konde, en die, na grondig onderzoek, zijn uitvlugt nam met: *men zegt*.

Waarheid, rondborstige waarheid te spreken, geene partij hoegenaamd aan te kleven, voor geene bijzondere stelsels te ijveren, is thans vooral noodig; nu komen geene andere redenen, dan die der beproefde waarheid, en geene logens, geene inblazing van kwaadgezinden te pas; nu zal men de zaken bij den juisten naam noemen; thans geldt waarheid en regt; hiervoor stierven onze voorvaderen; het onverbasterd nageslacht drukke dankbaar hunne voetstappen. Vrijelijk noeme men Belgen oproerlingen, ondankbare miteurs, verraders, rampzalige ellendelingen.

Holland zuchtte onder den last van *België*;

in *Brussel* barst opstand uit; de Prins wilde die stuiten. Vergeefs. Aller verklaring was scheiding. Troepen rukten den 30sten September reeds op *Brussel* aan, en die zouden, volgens de algemeene wensch van het andere gedeelte des rijks, de muiters verdelgen.

Het kan niet wel anders, of in tijden, als deze, worden de hartstogten ten duidelijkste kenbaar; maar als hartstogt de overhand neemt, kan rede het welbegrepen belang niet meer beoogen, alhoewel, het is gevolgtrekkend natuurlijk. Het gevoel van regt werkt de straf op het begane misdrijf. Men eischte dus reeds van den beginne af, strenge tuchting, ten onderbrenging der muiters; maar konde dit? In eens slaat de vlam der tuimelgeest over, die echter lang genoeg gesmeuld had, provincie bij provincie valt af, bewoners worden muiters; was het in de magt van *Holland* nu, allen de welverdiende straf te doen outvangen? Hiervan getuige de intogt te *Brussel* van onze troepen; en konden wij dit, zoude het dan staatkundig goed zijn, schandkaken op te rigten, om alle, of de hoofden, te doen sneven? Zouden wij ook in denzelfden poel verzinken, waar wij, nog niet lang geleden, uit geheven zijn? Wat is voor de welvaart noodzakelijker, vrede of strijd? Zoude er evenwel niet het laatste uit geboren worden, indien men zoo onzinnig was, de duizende zich schuldig getoond hebbende deelhebbers aan muiterij te willen loon naar werk geven? Wat zou-

de hiertoe niet vereischt worden? Had de Vorst dit ingewilligd, men zoude het onnoodig gestorte bloed van onderdanen van zijne ziel eischen. Ellende en totale vernietiging van onze te wenschen, te hopen en nu nog te verwachten ophefing uit den rampstaat, zoude op de puinhoopen onzer welvaart gegrondvest, en op de lijken van onze brave broeders, in wien het Hollandsch hart slaat, verzegeld worden!

Lof aan den Koning! Eere aan zijn geslacht! De Staten zijn bijeen gekomen; de vragen worden ter overweging door Hem opgegeven, om het heil van het volk te bevestigen; een **DONCKER-CURTIUS** spreekt; men zal te hulp snellen; Prins **FREDERIK** zal *Brussel* binnen rukken, niet om te verwoesten, maar om te herstellen; de troepen komen binnen; met verraad worden zij geslagt; geen eerbare heldhaftige strijd werd gevoerd, maar als in een struikroovershol, waar niet dan verraderlijke dood heerscht, werd *Hollands* bloem ontvangen; woedend kookt het bloed ter wraak; alle muiters zullen er nu onder; konde dit wel? Neen! vele hebben het levenslicht, menschelijk gesproken, nog aan het bezadigde bestuur te danken. Intusschen verergerde de zelfberokkende ramp van oproerlingen. Nog maar *Antwerpen* en *Limburg* zijn overig; *Oranjes* Prins wordt aldaar gezonden, om de rust te bewaren, en de andere te bevredigen.

Alle middelen van geweld zijn gebruikt zoo

ver het staatkund nuttig was, maar vergeefs en vruchteloos geworden. Geheel *Holland*, of liever alle noordelijke provinciën, konden toch niet wel in *België* invallen, en had dit geschied, wie zoude dan overwonnen hebben? Er bleef niets overig, dan zachtheid. Is het niet menschkundig, om eenen dolkop te laten uitrazen, alvorens hem tot plicht te brengen? Of zal het sterk verzetten tegen eenen woedenden gewenschte vruchten dragen? Zal hij niet liever in zulk een oogenblik sterven, dan het opgeven; en is het verdelgen van eenen dwarskop, ten koste van eigene welvaart en leven, wel verstandig?

Gelukkig wij alle, die aan het koninklijke huis getrouw zijn gebleven; ons vertrouwen is niet te vergeefs, en zal niet beschaamd gemaakt worden. De Prins van *Oranje* is het, die zich voor onze welvaart opoffert; dit toonde hij bij *Waterloo*, dit bij het onverzeld intrekken van troepen te *Brussel*, dit in het moedig bereid zijn, voor *Neêrlands* welvaart. Muters te regeren, *ons te redden*, dit zal ook nader blijken. Gaan wij zijne handeling na, maar overwegen wij nog eens, **WAT IS HET HEIL VAN ONS LAND?**

Worden oproerlingen, indien dit konde, gestraft, te onder gebragt, wordt er alle geweld van de zijde des konings gebruikt, *België* afvaldig, onwaardig verklaart, indien dit eens staatkundig mogelijk was, dan werd het gewis wederom de twistappel van mogendheden, en zal

dat dan ons heil DEN VREDE bevestigen , waardoor ons land , *alleen* door onbelemmerde handel , kan bloeijen ? Of zal het doel treffen , dat wij *volmaakt gescheiden* , maar onder dezelfde dynastie , onze oude regten terugbekomen , en ons niet door instellingen , die eene innige vereeniging , noodwendig ten gevolge moest hebben , meer beperkt of gedrukt vinden ? Zullen zedelijke of godsdienstige denkbeelden en vooroordeelen ons wel langer hinderen ? zullen wij niet onbeperkter onverbasterde vaderengeest kunnen opwekken en laten werken ? en zullen wij wel door onvergenoegden , onverlaten , omdat zij zich niet met ronde Hollandsche instellingen en ondubbelhartige taal , verdragen kunnen , ons langer behoeven te laten beschouwen , als een onverdragelijk volk ? Wij kunnen immers met *Frankrijk* in vrede leven , omdat wij er niet van gedrukt worden , en er van afgescheiden zijn , of onder andere wetten leven . *België* zal ons dus ook niet langer hinderen , indien het slechts van ons af is . Afscheiding en onder dezelfde dynastie van *Nassau* is noodzakelijk , hierin legt het welbegrepen belang , *het heil* van *Noord-Nederland* , *de vrede* !

Om dit te bereiken , wij lazen het , kost offering van rust , welberaden hulp , zoo physiek als moreel , de levensvreugd van den koning en geslacht , wordt hierdoor smartelijk aangerand . De koning werkt het heil voor *Nederland* ; maar de Prins is *Neêrlands* redder , geen stap ging

in *Brussel* barst opstand uit; de Prins wilde die stuiten. Vergeefs. Aller verklaring was scheiding. Troepen rukten den 30sten September reeds op *Brussel* aan, en die zouden, volgens de algemeene wensch van het andere gedeelte des rijks, de muiters verdelgen.

Het kan niet wel anders, of in tijden, als deze, worden de hartstogten ten duidelijkste kenbaar; maar als hartstogt de overhand neemt, kan rede het welbegrepen belang niet meer beoogen, alhoewel, het is gevolgtrekkend natuurlijk. Het gevoel van regt werkt de straf op het begane misdrijf. Men eischte dus reeds van den beginne af, strenge tuchting, ten onderbrenging der muiters; maar konde dit? In eens slaat de vlam der tuimelgeest over, die echter lang genoeg gesmeuld had, provincie bij provincie valt af, bewoners worden muiters; was het in de magt van *Holland* nu, allen de welverdiende straf te doen ontvangen? Hiervan getuige de intogt te *Brussel* van onze troepen; en konden wij dit, zoude het dan staatkundig goed zijn, schandkaken op te rigten, om alle, of de hoofden, te doen sneven? Zouden wij ook in denzelfden poel verzinken, waar wij, nog niet lang geleden, uit geheven zijn? Wat is voor de welvaart noodzakelijker, vrede of strijd? Zoude er evenwel niet het laatste uit geboren worden, indien men zoo onzinnig was, de duizende zich schuldig getoond hebbende deelhebbers aan muiterij te willen loon naar werk geven? Wat zou-

de hiertoe niet vereischt worden? Had de Vorst dit ingewilligd, men zoude het onnoodig gestort bloed van onderdanen van zijne ziel eischen. Ellende en totale vernietiging van onze te wenschen, te hopen en nu nog te verwachten ophefing uit den rampstaat, zoude op de puinhoopen onzer welvaart gegrondvest, en op de lijken van onze brave broeders, in wien het Hollandsch hart slaat, verzegeld worden!

Lof aan den Koning! Eere aan zijn geslacht! De Staten zijn bijeen gekomen; de vragen worden ter overweging door Hem opgegeven, om het heil van het volk te bevestigen; een DONCKER-CURTIUS spreekt; men zal te hulp snellen; Prins FREDERIK zal *Brussel* binnen rukken, niet om te verwoesten, maar om te herstellen; de troepen komen binnen; met verraad worden zij geslagt; geen eerbare heldhaftige strijd werd gevoerd, maar als in een struikroovershol, waar niet dan verraderlijke dood heerscht, werd *Hollands* bloem ontvangen; woedend kookt het bloed ter wraak; alle muiters zullen er nu onder; konde dit wel? Neen! vele hebben het levenslicht, menschelijk gesproken, nog aan het bezadigde bestuur te danken. Intusschen verergerde de zelfberokkende ramp van oproerlingen. Nog maar *Antwerpen* en *Limburg* zijn overig; *Oranjes* Prins wordt aldaar gezonden, om de rust te bewaren, en de andere te bevredigen.

Alle middelen van geweld zijn gebruikt zoo

ver het staatkund nuttig was, maar vergeefs en vruchteloos geworden. Geheel *Holland*, of liever alle noordelijke provinciën, konden toch niet wel in *België* invallen, en had dit geschied, wie zoude dan overwonnen hebben? Er bleef niets overig, dan zachtheid. Is het niet menschkundig, om eenen dolkop te laten uitrazen, alvorens hem tot plicht te brengen? Of zal het sterk verzetten tegen eenen woedenden gewenschte vruchten dragen? Zal hij niet liever in zulk een oogenblik sterven, dan het opgeven; en is het verdelgen van eenen dwarskop, ten koste van eigene welvaart en leven, wel verstandig?

Gelukkig wij alle, die aan het koninklijke huis getrouw zijn gebleven; ons vertrouwen is niet te vergeefs, en zal niet beschaamd gemaakt worden. De Prins van *Oranje* is het, die zich voor onze welvaart opoffert; dit toonde hij bij *Waterloo*, dit bij het onverzeld intrekken van troepen te *Brussel*, dit in het moedig bereid zijn, voor *Neêrlands* welvaart. Muters te regeren, *ons te redden*, dit zal ook nader blijken. Gaan wij zijne handeling na, maar overwegen wij nog eens, **WAT IS HET HEIL VAN ONS LAND?**

Worden oproerlingen, indien dit konde, gestraft, te onder gebragt, wordt er alle geweld van de zijde des konings gebruikt, *België* afvaldig, onwaardig verklaart, indien dit eens staatkundig mogelijk was, dan werd het gewis wederom de twistappel van mogendheden, en zal

dat dan ons heil DEN VREDE bevestigen, waardoor ons land, *alleen* door onbelemmerde handel, kan bloeijen? Of zal het doel treffen, dat wij *volmaakt gescheiden*, maar onder dezelfde dynastie, onze oude regten terugbekomen, en ons niet door instellingen, die eene innige vereeniging, noodwendig ten gevolge moest hebben, meer beperkt of gedrukt vinden? Zullen zedelijke of godsdienstige denkbbeelden en vooroordeelen ons wel langer hinderen? zullen wij niet onbeperkter onverbasterde vaderengeest kunnen opwekken en laten werken? en zullen wij wel door onvergenoegden, onverlaten, omdat zij zich niet met ronde Hollandsche instellingen en ondubbelhartige taal, verdragen kunnen, ons langer behoeven te laten beschouwen, als een onverdragelijk volk? Wij kunnen immers met *Frankrijk* in vrede leven, omdat wij er niet van gedrukt worden, en er van afgescheiden zijn, of onder andere wetten leven. *België* zal ons dus ook niet langer hinderen, indien het slechts van ons af is. Afscheiding en onder dezelfde dynastie van *Nassau* is noodzakelijk, hierin legt het welbegrepen belang, *het heil* van *Noord-Nederland, de vrede!*

Om dit te bereiken, wij lazen het, kost offering van rust, welberaden hulp, zoo physiek als moreel, de levensvreugd van den koning en geslacht, wordt hierdoor smartelijk aangerand. De koning werkt het heil voor *Nederland*; maar de Prins is *Neêrlands* redder, geen stap ging

hij af van den weg, ter bereiking van het grooto doel, het heil van *Nederland!*

Het is noodig de last, waarmede de prins vertrok, goed te verstaan; den 4den October vaardigde de koning de volgende uit:

Wij WILLEM, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, Groot-Hertog van Luxemburg, enz., enz., enz.

In aanmerking nemende, dat de tegenwoordige toestand der zuidelijke provinciën van het rijk, de werking van het algemeen bestuur in die gedeelten van dezelve, waar de orde en rust nog zijn bewaard genoeg, en de residentie 's *Gravenhage*, grootelijks belemmert.

Willende daarin voorzien, en tevens de gelegenheid daarstellen, om de pogingen van welgezinde ingezetenen der bedoelde provinciën tot herstel van orde en rust, daar, waar dezelve gestoord zijn, meer onmiddellijk te bevorderen.

Gezien het adres, Ons, den 1sten dezer, door een aantal notabele ingezetenen dier provinciën aangeboden.

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. Aan Onzen beminden zoon, den Prins van *Oranje*, wordt opgedragen de tijdelijke waarneming, in onzen naam, van het bestuur over

al die gedeelten der zuidelijke provinciën , waar het grondwettig gezag erkend wordt.

Art. 2. Hij zal zijne residentie vestigen in de stad *Antwerpen*.

Art. 3. Hij zal de pogingen, welke door welgezinde ingezetenen mogten worden aangewend, om die gedeelten, waar de orde gestoord is, onder het wettig bestuur terug te brengen, *door middelen van bevrediging*, zoo veel mogelijk, *bevorderen en ondersteunen*.

De Prins van *Oranje*, maakte de volgende proclamatie te *Antwerpen*, onmiddellijk, na de aankomst, kenbaar.

WIJ WILLEM, PRINS VAN ORANJE-NASSAU,

Aan de ingezetenen der zuidelijke provinciën van het Koninkrijk.

1. Doorden Koning, onzen doorluchtigen vader, zijdelijk belast zijnde met het bestuur der zuidelijke gewesten, keeren wij in uw midden terug, met de hoop, om er tot herstel der orde en tot heil des vaderlands mede te werken.

2. Ons hart bloedt over de rampen, die gij ondergaan hebt. Mogten wij in staat zijn, om, met den bijstand van alle goede ingezetenen, de ongelukken voor te komen, die u nog zouden kunnen bedreigen!

3. Toen wij u verlieten, hebben wij den wensch,

door vele uwer geuit, naar eene afscheiding der beide deelen des rijks, die, echter, onder denzelfden sceptor zouden blijven, aan de voeten des troons gebragt. Die wensch is verhoord geworden.

4. Maar alvorens de wijze en de voorwaarden, waarop deze gewigtige maatregel moet worden uitgevoerd, volgens de grondwettige vormen, die uit den aard eenig tijdsverloop noodzakelijk maken, kunnen vastgesteld zijn, staat zijne Majesteit aan de zuidelijke gewesten reeds voorloopig een afzonderlijk bestuur toe, aan welks hoofd ik sta, en hetwelk geheel uit Belgen is zamengesteld. Alle zaken zullen bij hetzelfde met de verschillende besturen en bijzondere personen verhandeld worden in de taal, welke zij zullen verkiezen. Alle bedieningen, die van dit bestuur afhangen, zullen gegeven worden aan de ingezetenen der gewesten, die tot hetzelfde behooren. Ten opzichte van het onderwijs der jeugd, zal de grootste vrijheid gelaten worden.

5. Nog andere verbeteringen zullen worden ingevoerd, om aan den wensch des volks en aan de behoeften van onzen tijd te voldoen. Landgenooten! om deze verwachtingen te vervullen, verlangen wij niets anders van u, dan dat gij uwe pogingen met de onze vereenigt; en zoodra dit plaats heeft, waarborgen wij u dan ook eene geheele vergetelheid voor de staatkundige misslagen, die vóór het uitvaardigen dezer proclamatie begaan zullen zijn.

6. Om te beter het doel te bereiken, dat wij ons voorstellen, zullen wij alle verlichte lieden raadplegen, en met alle nuttige raadgevingen ons voordeel doen. Wij zullen eenige aanzienlijke en door hunne vaderlandsliefde uitmuntende ingezetenen tot ons roepen. Dat dan ook alle, die door zulk een gevoel bezielde worden, ons met vertrouwen naderen. Belgen! door deze middelen hopen wij met uwe hulp dit schoone gewest, dat ons zoo dierbaar is, te redden.

Gegeven te *Antwerpen*, den 5den October 1830.

WILLEM, *Prins van Oranje*.

1o. Waren de eerste woorden niet volstrekt de eerste der onderdanen des Konings waardig, en was de wijze van aanspraak niet juist rustbevorderend? en 2o. deelnemend, het echte middel, om harten te winnen, en driften te doen zwijgen, waardoor zij, maar óók Hollanders zoude opgeofferd worden. 3o. Wordt hieraan niet bevordert door de toestemming van hun verlangen, wat zeg ik, aller verlangen, scheiding! en 4o. straalt hier niet weder volstreckte onderdanigheid voor de zorgende vorstelijke vader, logenstraft de Prins hier de naam van beminden zoon? Amnestie van staatkundige misdrijven of misslagen, wordt door hem aangekondigd, was dit doeltreffend, om óók *Holland* van een gewis verderf te bevrijden of niet? werd er ooit zonder vergeving van dien, oproer of burgerkrijg gestild? 6o. Heil-

werkend gaat hij voort en besluit te zeggen: komt alle, welgezinde! wij zullen u *rust* geven.

Helaas! dat de te regtbrengende redenen niet gebaat hebben, is gebleken; maar doet niets af of vermindert geen schaduw van het goede doel. Nog eene poging van den 16den October.

PROCLAMATIE.

BELGEN!

Sedert ik bij mijne proclamatie van den 5den dezer tot u gesproken heb, heb ik uwe toestand zorgvuldig overwogen; ik besef denzelven en erken u voor een onafhankelijk volk.

Ik zal u dus, zelfs in die gewesten, alwaar ik eene groote magt uitoefen, niet in het minst belemmeren in het gebruik maken van uwe regten als staatsburgers.

Verkiest vrijelijk, en op dezelfde wijs als uwe landgenooten in de andere provinciën, afgevaardigden tot het nationaal Congres, hetwelk eerlang zal plaats hebben, en gaat daarover de belangen van het vaderland raadplegen.

Ik stel mij in de provinciën, die ik bestuur, aan het hoofd der beweging, welke u tot eenen nieuwen en vasten staat van zaken leidt, die zijne kracht van den aard des volks ontleenen zal (*dont la nationalité sera la force.*)

Ziet daar de taal van hem, die zijn bloed ge-

stort heeft voor de onafhankelijkheid van uwe gewesten, en die zich thans met u vereenigt in uwe pogingen, om uwe staatkundige onafhankelijkheid te vestigen.

WILLEM, *Prins van Oranje.*

Nu begon men in de noordelijke deelen des rijks eerst regt aan het morren, het ontbrak niet aan afkeuringen van hun evenwel rijkelijk er onder begrepen, die bijna niet verder dan de toomtrek van hunne stad, ten hoogste provincie, bekend zijn, en der kwaadwillige leidraad blindelings volgde.

Het is waarheid, en dit wel met ronde Hollandsche woorden, de Prins van *Oranje* zeide: «Belgen! ik verklaar u voor een onafhankelijk volk.»

Maar is dat nu de welverdiende straf voor oproer en verraad het loon voor miltzucht, onafhankelijk te zijn?

JA!! Scheiding vroegen Belgen; scheiding zal plaats hebben; scheiding zal hunne straf zijn; Hollanders hebben niet geschreeuwd, maar desniettemin gedacht, Hollanders hebben mannen in de Staten-Generaal; regt zal hun geschieden bij het scheiden; men sta er ook geen duim breed, geen tittel af; de Prins kent de belangen; het is goed, dat Belgen onafhankelijk worden; want óók daarmede wordt *Holland* de grootste weldaad bewezen, het wordt gevolgelijk ook onafhankelijk. *België* onafhankelijk in zeden, in een

woord, in nationaliteit; *Holland* ook de waarachtige volmaakte bevrijding van het juk, dat vijftien jaren drukte, het beproefde belang is in den wensch voor Hollanlanders te vinden, *algeheele scheiding. Als van eenen hemelbode redding aangebragt, zien wij door de Prins onze wenschen vervuld, *Holland* is onafhankelijk. Zullen wij er bij verliezen, dat de banden, die onze welvaart noodwendig moesten boeijen, geslaakt worden, of liever, dat wij de ketens kunnen afschudden, die, te zwaar om te torſchen, *Hollands* welvaart in het land der, ter verbroedering volstrekt onbekwame gelukverwoesters verdierf?

De Koning, blijkens boodſchap van 20 October, in de tweede kamer der Staten-Generaal, voorgelezen, heeft de handeling van zijnen troon gezien en verklaard.

EDEL MOGENDE HEEREN!

Uit de proclamatie door Onzen beminden zoon, den Prins van *Oranje*, den 16den dezer te *Antwerpen* uitgegeven, en waarvan de aanleidende oorzaken ons even weinig bekend zijn, als de gevolgen daarvan door ons kunnen berekend worden, blijkt intusschen ontwijfelbaar, dat de erkenning van het grondwettig gezag in de zuidelijke provinciën thans geheel heeft opgehouden.

In die gesteldheid van zaken, moeten onze zorgen zich, van nu voortaan, geheel uitsluitend tot de getrouwe noordelijke provinciën bepalen,

zoodat niet slechts derzelver middelen en krachten eeniglijk voor hare belangen zullen worden aangewend, maar alle maatregelen van het grondwettig gezag alleen die provinciën betreffen moeten. Naar dit beginsel zullen de voorstellen zijn ingerigt, die onzentwege in deze zitting aan uwe vergadering zullen worden aangeboden. Wij verlangen, dat dezelve ook bij U Edel Mogenden uit dat oogpunt beschouwd en behandeld worden, en dat U Edel Mogenden zich, van nu af, aanmerken, als eeniglijk en alleen vertegenwoordigende de noordelijke provinciën, alles in afwachting van hetgeen, ten aanzien der zuidelijke gewesten, met overleg onzer Bondgenooten, zal worden beslist.

En hiermede, Edel Mogende Heeren! bevelen wij u in Godes Heilige bescherming.

's *Gravenhage*, den 20sten October 1830.

WILLEM.

Is hier nu anders uit te maken, dan dit; Onze beminde zoon heeft *België* voor onafhankelijk verklaart; de aanleidende oorzaken zijn Ons niet bewust; ook kunnen de gevolgen niet door ons berekend worden; maar, dat weten Wij, dat in de zuidelijke provinciën het grondwettig gezag heeft opgehouden, en daarom zullen wij ons eeniglijk tot dat noordelijk gedeelte des rijks bepalen en de beslissing afwachten, die met overleg onzer Bondgenooten zal worden gedaan. Zie ook koninklijke proclamatiën van den 20sten October.

De laatste §. van art. 73 der grondwet: *de Koning alleen besluit*. Bij den opstand van *België* besloot Hoogstdezelve, zijne bevelen te geven, en volmagt te verleenen aan den eersten onderdaan van den troon, art. 36 der grondwet. De Prins gehoorzaamt; het doel is, rust te herstellen, vrede te bevorderen. Provinciën, die nog getrouw zijn gebleven, staan onder zijn gezag; de Prins ziet de toestand, wend het heilrijk middel aan, maar bezorgde gevolgelijk óók aan *Holland* den 16den de weldaad van onafhankelijkheid. Het bleek den Koning, dat het gezag in de zuidelijke provinciën geheel was opgehouden. Uit den aard der zaak was derhalve het eenmaal gegeven bevel en de verleende volmagt vervallen; maar de Koning alleen besluit, beveelt, en doet dit aan Zijnen beminden zoon kennen. Koninklijke proclamatie van den 20sten October.

De Prins keert terug, gehoorzaamt getrouw het bevel. Is dit de eerste onderdaan van den troon waardig of niet? Maar verder. Bewezen is het, dat *België* voor volstreckte verbroedering onvatbaar is; het beeld van *MOLIÈRE'S Avars* is juist voor hun geschikt, althans, wij hebben het ondervonden. De onoverkomelijke hinderpalen der kerkelijke Hierarchie, zijn deze wel door de innige vereeniging weggenomen? Immers neen! Geluk van Koning en volk was er mede gemoeid. Onder dezelfde wetten te leven, is derhalve ellendig; onafhankelijk te zijn, *REDDING!* De Prins van *Oranje* verschaft dien; zijne edele

inborst doet opofferingen voor het volksgeluk. De verwante rijken van *België* en de eertijds vereenigde *Nederlanden*, onder de dynastie van het huis van *Oranje*, kunnen een verbond van vrede treffen, waarvoor het eerlijk karakter van het koninklijk huis de duurzame en zekere borg kan zijn.

De Mogendheden hebben besloten, bij vastgestelde en op een gevolgde verbonden, dat de afzonderlijke staten van *Holland* en *België* onder het huis van *Oranje* blijven zouden; dit willen zij staande houden. Is bij de scheiding nu art. 29 der grondwet toepasselijk? Behooren beide kroonen niet op één hoofd vereenigd te zijn? Dan kon de Prins redder zijn, door de onstuimige zee te willen bevaren, en de brandingen palen te zetten, wier woede het strand, waar zijnen doorluchtigen vader geliefd is, zouden verderven,

Lof aan den Koning! Eere aan den Prins van *Oranje*! Hij wil redder zijn. Dit getuige *Waterloo*, in den strijd tegen dwingelandij; dit getuige *Brussel*, bij deszelfs opstand, beide met gevaar van eigen leven; dit getuige *Antwerpen*, bij de onafhankelijkverklaring. Miskennen wij de waarheid niet, de Prins van *Oranje* is de eenige man, die ons land kan, maar ook wil redden, door tusschenkomst,

Wie oordeelen wil, doe zulks onpartijdig en op rede gegrond, en wachte zich daardoor voor vooroordeel, hetwelk de beste daad als het zwartste verraad en de grootste ontrouw kan aanmerken.

Slaan wij een blik in de toekomst. Is de afscheiding, met behouding van de dynastie van *Oranje*, ook niet in het belang van het Europeisch evenwigt? En zal *Engeland* niet waarborg willen stellen, indien dit der noodzakelijkheid vereischt, voor *België*? Heeft hetzelfde geene betrekking tot deszelfs vestingen? Kan hetzelfde zich daardoor ook niet beveiligen tegen Fransche overmagt? Men leze H. BOSSCHA, *Geschiedenis der Omwenteling*, II. Bijlage, bl. 115.

« Reeds den 4den van Slagtmaand had Lord
 « GRENVILLE, bij gelegenheid, dat de Prins Re-
 « gent, in eene aanspraak aan het parlement, de
 « voordeelen der Bondgenooten, in den veldtogt
 « van dit jaar, had opgegeven, het belang van
 « *Groot-Brittannië*, om *Holland* weder in des-
 « zelfs vorigen rang onder de volken van *Europa*
 « hersteld te zien, in dezer voege voorgedragen:
 « *Groot-Brittannië*, zeide hij, had slechts één
 « belang in het bestaan der Coalitie, dat al deze
 « Mogendheden hare eigene onafhankelijkheid,
 « zoowel als de Engelsche, zouden vestigen, en
 « dat alleen moest het oogmerk van de pogingen
 « der Engelschen zijn, zonder zich met derzelver
 « schikkingen verder in te laten, dan noodig
 « was, om dit gewenschte gevolg voort te bren-
 « gen. Zoo er aan dezen regel eene uitzondering
 « was, zoo er eenig bijzonder voorwerp zijn
 « mogt, zoo was het de herstelling van *Holland*
 « tot deszelfs oude onafhankelijkheid en plaats
 « onder de volken van *Europa*. Onder al de

« magten , aan *Frankrijks* heerschzucht opge-
 « offerd , was er geene , dan *Holland* alleen , die
 « een slagtoffer van hare verbindtenissen met
 « *Engeland* was geworden. Het volk van dat
 « land had in zijnen nood op *Engeland* en des-
 « zelfs bescherming vertrouwd , en deze zoude
 « zeker verleend zijn geworden , zoo niet de
 « overstelpende loop der gebeurtenissen het on-
 « mogelijk had gemaakt , dezen getrouwen bond-
 « genoot met goed gevolg bij te staan. Het was
 « nu wel het tijdstip niet , om op deze bijzonder-
 « heid meer aan te dringen , doch , zijne mee-
 « ning zullende opgeven , zoo ver de tegenwoor-
 « dige staat van zaken dit vorderde , was hij van
 « gedachten , dezen zijnen pligt niet te hebben
 « volbragt , zoo hij niet zeide , dat van al de
 « voorwerpen van gelukkigen uitslag er geen
 « was , waaraan *Engeland* zich meer moest laten
 « gelegen zijn ; geen , waarvoor meerdere opoffe-
 « ringen behoorden te worden gedaan ; geen ,
 « waarbij de eer van dat land meer belang had ,
 « dan het herstel van *Holland* , in de plaats ,
 « die hetzelfde in de schaal der natiën eertijds
 « bekleed had. Het was eene andere vraag , of
 « de uitslag zoodanig zijn zoude , dat *Groot-Brit-*
 « *tannië* in staat zou wezen , dit voorwerp van
 « deszelfs dierbaarste wenschen magtig te wor-
 « den. Men had de bondgenooten met den bes-
 « ten uitslag bekroond gezien , zoo als de aan-
 « spraak te regt vermeldde , zelfs boven de ver-
 « wachting , die derzelyer vereeniging had kun-

« nen geven. Er was nu een beter vooruitzicht
 « op de bevrediging van *Europa*, op den eeni-
 « gen grond, waarop de vrede wenschelijk was,
 « dan sedert het verbond van 1793 had plaats
 « gehad. Zoo *Groot-Brittannië* in staat was,
 « zijne vroegere staatkunde weder aan te ne-
 « men, en deszelfs ouden invloed te herwinnen,
 « was dat het punt, waarop pligt en waar be-
 « lang deszelfs aandacht moesten vestigen. Hij
 « gaf toe, dat het voor het gouvernement onvoe-
 « gelijk zijn zoude, zich als nog over dat punt
 « uit te laten; doch het zoude evenwel voor het
 « volk van *Holland* eene genoegdoening zijn,
 « zoo het, na zoo veel van den algemeenen on-
 « derdrukker geleden te hebben, wist, dat, nu
 « er eenig uitzicht op vrijheid voor *Europa* ge-
 « opend was, melding van deszelfs belang in het
 « Britsche parlement was gemaakt.”

Men zie en vergelijke de aanspraak, om niet meer aan te voeren, van den Koning van *Engeland*, gedaan den 2den November 11., aan het parlement, waarin voorkomt:

Ik aanschouw met groot leedwezen den staat van zaken in de *Nederlanden*. Het smart mij, dat het verlicht bestuur des Konings, deszelfs Staten niet tegen opstand heeft kunnen beveiligen, en dat de wijze en voorzigtige maatregel, om de wenschen en klagten van zijn volk aan de beraadslagingen van eene buitengewone vergadering der Staten-Generaal te onderwerpen, geene voldoende uitwerking heeft gehad.

Ik ben thans, met medewerking mijner Bondgenooten, op zulke middelen tot herstel der rust bedacht, als met de welvaart en het goede beheer der *Nederlanden*, en met de toekomstige veiligheid van andere Staten zullen bestaanbaar zijn.

Blijken van oproer en wanorde hebben in verschillende deelen van *Europa* onrust verwekt; doch de verzekering van vriendschappelijke bedoelingen, welke ik bij voortduring van alle vreemde Mogendheden ontvang, doen mij met grond verwachten, dat ik voor mijn volk de zegeningen des vredes zal kunnen behouden.

Altijd doordrongen van de noodzakelijkheid, om de verdragen tusschen de volken getrouwelijk te eerbiedigen, houde ik mij verzekerd, dat mijn stellig besluit, om, in overeenstemming met mijne Bondgenooten, die algemeene verdragen te handhaven, waarbij het staatkundig stelsel van Europa gevestigd is, de meeste zekerheid voor de rust der wereld zal opleveren.

Zal het niet aldus er op nederkomen, en is de Prins van *Oranje*, dan niet de eenige redder van twee in aard en zeden hemelsbreed verschillende volken?

Dit wist de Prins en een groot gedeelte van het goede volk door misleiding vervoert, smaalde hem.

Het behoeft zeker weinig betoog, dat alle regters over daden, die door hun niet kunnen wor-

den doorgrond, dwalen; immers, alle zijn niet op dat verhevene standpunt geplaatst, om met alles omvattenden blik, alle vereischten en belangen der staat, in een punt zamen te trekken, dat voor een meer duurzaam geluk volstrekt vereischt is. Hetgeen in de oogen der min doorzigtige kwaad is, zal ten einde blijken, onvermijdelijk noodig en alleen geschikt te zijn.

De Prins van *Oranje* was met alles beter bekend; hij keert op het bevel van zijnen doorluchtigen vader terug, zoo als hij op hoogstdezelfs bevel vertrokken was; maar laat de volgende woorden, openhartig, maar rustbevorderend, uitgesproken, achter:

« BELGEN! ik heb getracht u al het goede te doen, wat in mijn vermogen was; maar het heeft mij niet mogen gelukken, het edele doel te bereiken, waartoe al mijne pogingen strekten, de bevrediging namelijk, van uwe schoone gewesten.

« Gij zult thans in het nationaal Congres, dat voorbereid wordt, over de belangen des vaderlands raadplegen. Ik meen, dat, ik, voor zoo ver dit van mij afhing, mijnen pligt, jegens u, vervuld heb, en dat ik eenen nog veel treuriger pligt vervul, door mij van uwen bodem te verwijderen, ten einde elders den uitslag der staatkundige beweging van *België* af te wachten. Mijne wenschen zijn, echter, van verre zoowel als van nabij, met u, en ik zal altijd tot uw wezenlijk welzijn trachten mede te werken.

« Ingezetenene van *Antwerpen*, die mij, ge-

durende mijn verblijf in uw midden zoo vele bewijzen van gehechtheid hebt gegeven, ik hoop in gelukkiger tijden tot u te zullen terugkomen, en tot vermeerdering van de welvaart dezer schoone stad te kunnen bijdragen.”

Gegeven te *Antwerpen*, 25 October 1830.

WILLEM, *Prins van Oranje*.

« Ik heb mijn pligt gedaan, » zegt hij, « en het edel doel willen bevorderen, maar het is mij niet gelukt! Evenwel, ik geef de hoop niet op, dat mijn oogmerk zal bereikt worden! »

Nog eens; is het in het wel begrepen belang, dat *België*, niet andere volken, ten deel valt, maar onder dynastie van *Oranje* blijft, dan heeft de Prins van *Oranje* de grond er toe gelegd; hij wil opofferen, en óók *Holland* is gered!

Antwerpen verlaten van de tegenwoordigheid van den Prins, werd spoedig de prooi van onlusten. Men vergisse zich echter niet in de daad van Generaal CHASSÉ, ofschoon dezelve tegenovergestelde werking deed. CHASSÉ moge dapper der *Schelde* mond verweren, en tot het beproefd belang van het geheel, van muiters zuiver houden, dit is de taak van eenen Generaal. De Prins van *Oranje* is geen Generaal CHASSÉ. CHASSÉ kan nimmer worden, wat de Prins van *Oranje* is en tot redding van geheel *Nederland* kan blijven.

De Prins van *Oranje* heeft de hefboom gevat,

waar het geluk van het volk moet mede opgeheven worden, laat hij die los, een onvermijdelijke algemeene oorlog, waarvan *België* het tooneel zal zijn, is het gevolg; en *Holland* zal er deerlijk in betrokken worden. Wordt *België* een onafhankelijke staat onder het huis van *Oranje*, *Holland* is beschut tegen naburige onlusten. De voormuur is gegrondvest, en *Holland* is onafhankelijk!!

Bijzondere en uiteenlopende gedachten over de hoe mogelijkheid der scheiding, waaruit de uitkomst van *Nederland* moet geboren worden, verneemt men, in deze dagen, ook van profane alzeggers, die nimmer in de geheimen der staat ingewijd waren. Dat dit somtijds verkeerde denkbeelden en inzigten doet ontstaan, die waarlijk ontdaan zijn van alle rust en goede trouw, is geen wonder; maar dit is ook waarheid, magtspreuken is geen bewijs geven, en die dezelve niet verstaan, dwalen. Het is zeker, vooral nu, terwijl het ijzer heet is, geene zaak, werkeloos te blijven, het belang is te groot; de goede vruchten van de toekomst kunnen niet zonder bearbeiding van den grond, waarop zij zullen groeijen, geplukt worden; maar daarom behoeven men geen vertrouwen te verliezen voor de vertegenwoordigers van *Noord-Nederland*, dewijl dit bezoedelen is van de eer van hen, wier namen de welvoegelijkheid verbied te noemen, maar die met Hollandsche ijver, met de regtvaardigheid in het hart, en met het oog op de

Alwetende geslagen, het heil bevorderen, hetwelk *Nederland* kan gelukkig maken.

Hollanders! wij ook kunnen bogen op het doorluchtig huis; dank, vurige dank klimmen ten hemel voor het Vorstelijk geslacht, voor de zegen, dat wij door hetzelfde van de gewisse ramp van oorlog bevrijd worden. Ieder die dien eer-naam waardig is, zegene de welvaart en vergete niet, dat het de Prins van *Oranje* is, waarvan men ondervond, tot op dit oogenblik, **HIJ WAS REEDER VAN HET NEDERLANDSCHE VOLK!**

